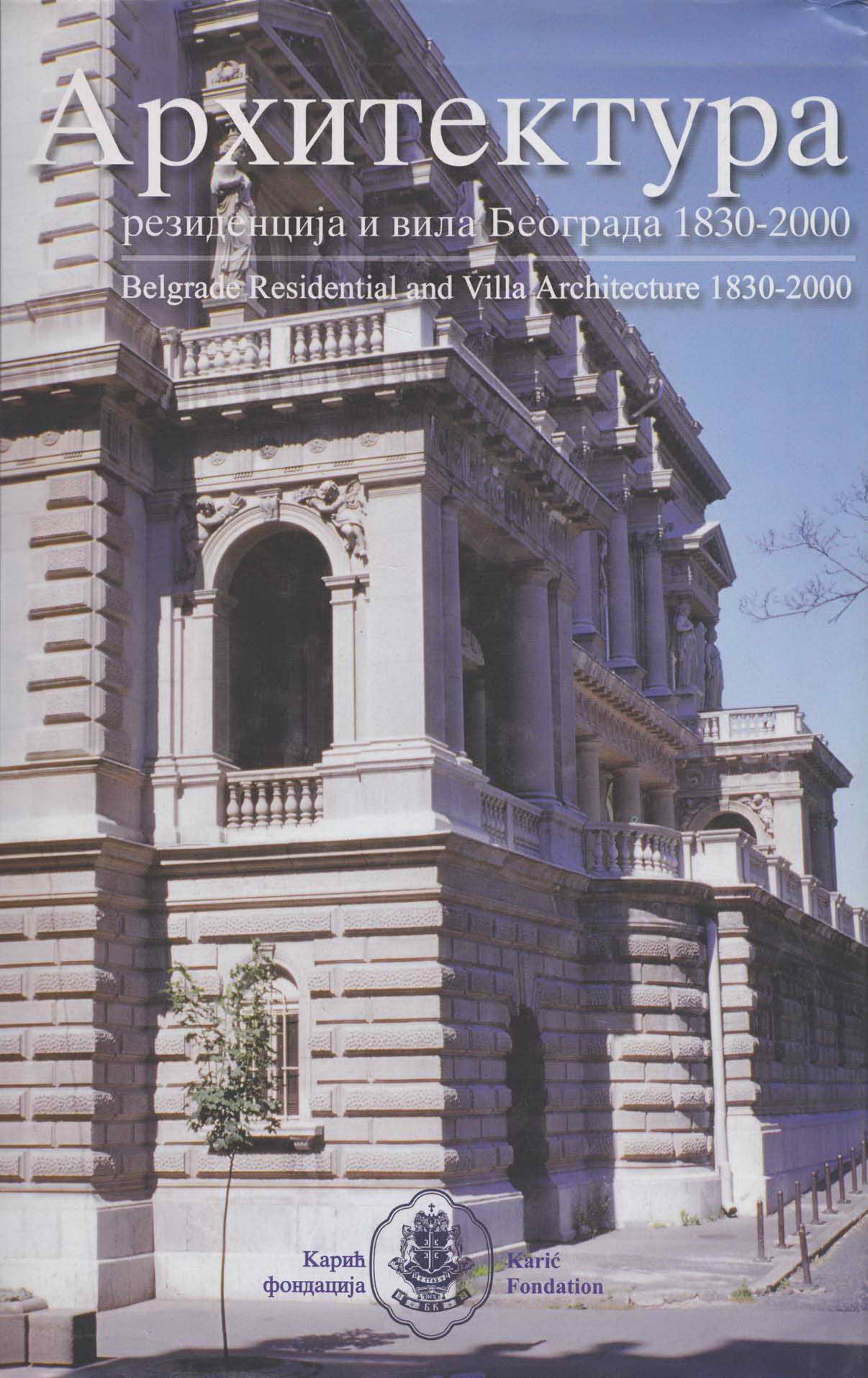

Архитектура

резиденција и вила Београда 1830-2000

Belgrade Residential and Villa Architecture 1830-2000

Карић
фондација

Karić
Fondation

Резиденција Небојше Карића (1994–2000)

Ужиčка улица 35

Архитекти: Слободан
Дрињаковић, Мустафа Мусић,
Предраг Јанић

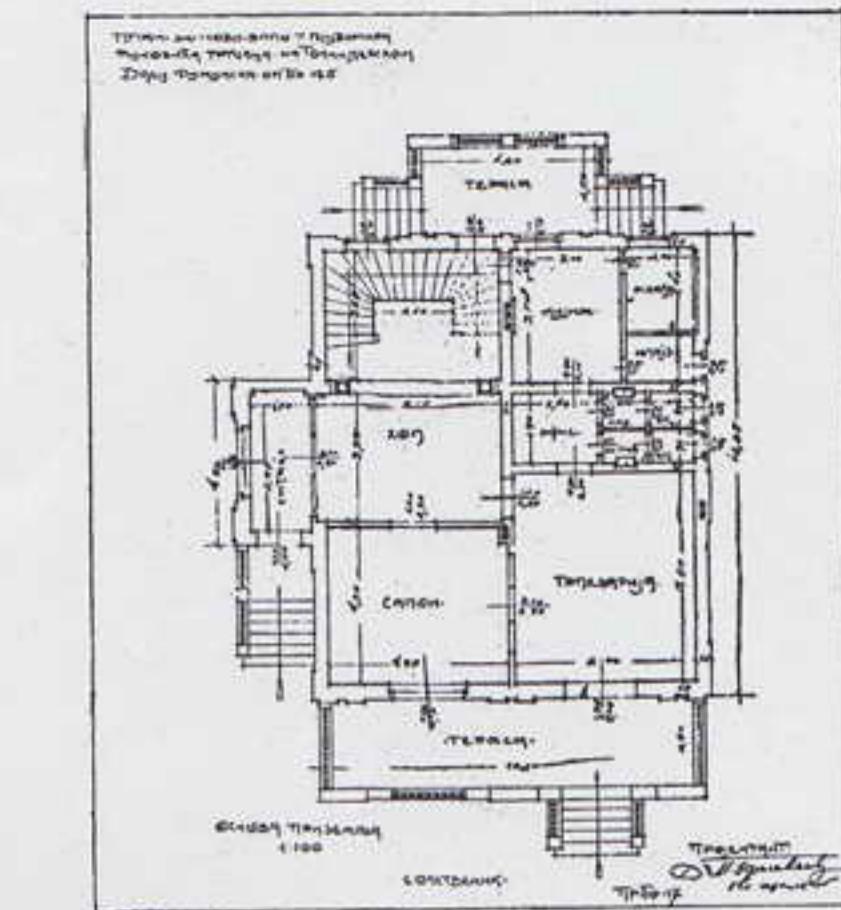
The Residence of Nebojša Karić (1994–2000)

Užička Street No. 35

Architects: Slobodan Drinjaković,
Mustafa Musić, Predrag Janić

Обнова могућности изградње на Дедињу, београдском елитном резиденцијалном подручју, деведесетих година снажно је реафирмисала тему приватне луксузне куће. Богольуб Карић, оснивач и инспиратор целокупне активности Компаније Карић, међу првима се определио за такву идеју. Он приступа изградњи виле у Ужицкој улици 35 инспирисан идејом оживљавања репрезентативне резиденцијалне архитектуре Београда, карактеристичне за период између два светска рата.¹²⁷

Реализација пројекта започета је 1994. На предвиђеној локацији налазила се вила породице трговца Љубомира Ђуковића,

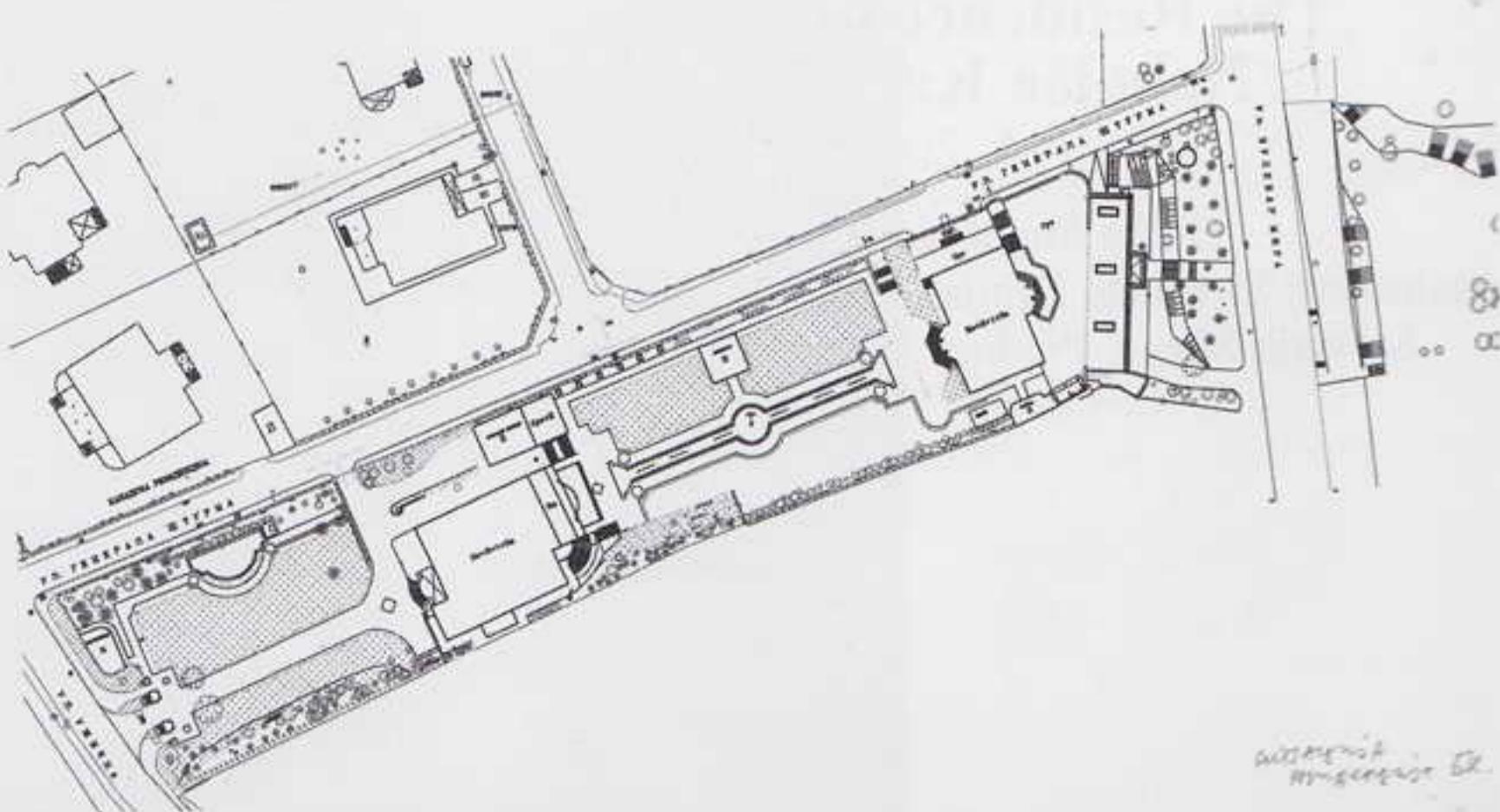
308

307

изграђена 1931. по пројекту једног од најзначајнијих српских архитеката Милутина Борисављевића. Вила је пројектована у стилу прочишћене француске ренесансне архитектуре чији је велики поборник био и архитект Борисављевић.¹²⁸ Првобитна вила изведена је као класични "hotel particulier" с кулом и равно завршеном кровном терасом с балустерима. Каснијим изменама (1936) зграда добија четвороводни кров, док кула на углу остаје с равним кровом. У моменту када је Богољуб Карић вилу купио од претходних власника она се налазила у врло запуштеном и оронулом стању јер у периоду од 1944. до 1994. зграда није чак ни технички одржавана.¹²⁹ Постојећем врту с виноградом који је окруживао Борисављеву вилу куповином је придружен и плац у наставку тако да је створена изузетно

пространа и репрезентативна парцела која повезује Ужицу и Булевар мира. Реконструкција Борисављевићеве виле поверена је архитекти Дрињаковићу који настоји да резиденцију обнови поштујући стилски рукопис свог великог претходника.¹³⁰ Пројекат реконструкције поставио је у знаку стилске матрице првобитне

виле изграђене у академској радионици архитекте Милутина Борисављевића. Међутим, сходно савременим захтевима, нови концепт реконструкције подразумева је значајно проширење у просторном и симболичном значењу. Усвојен је систем централне грађевине симетрично постављене. Изабран је архитектонски концепт у духу исто-

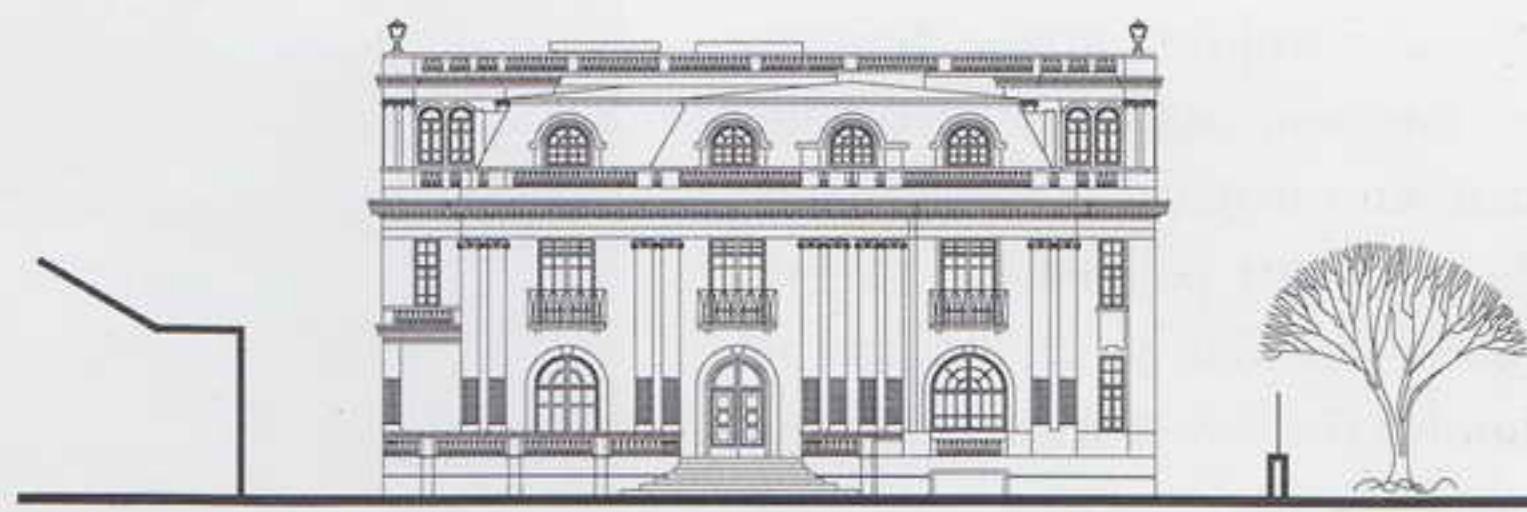

309

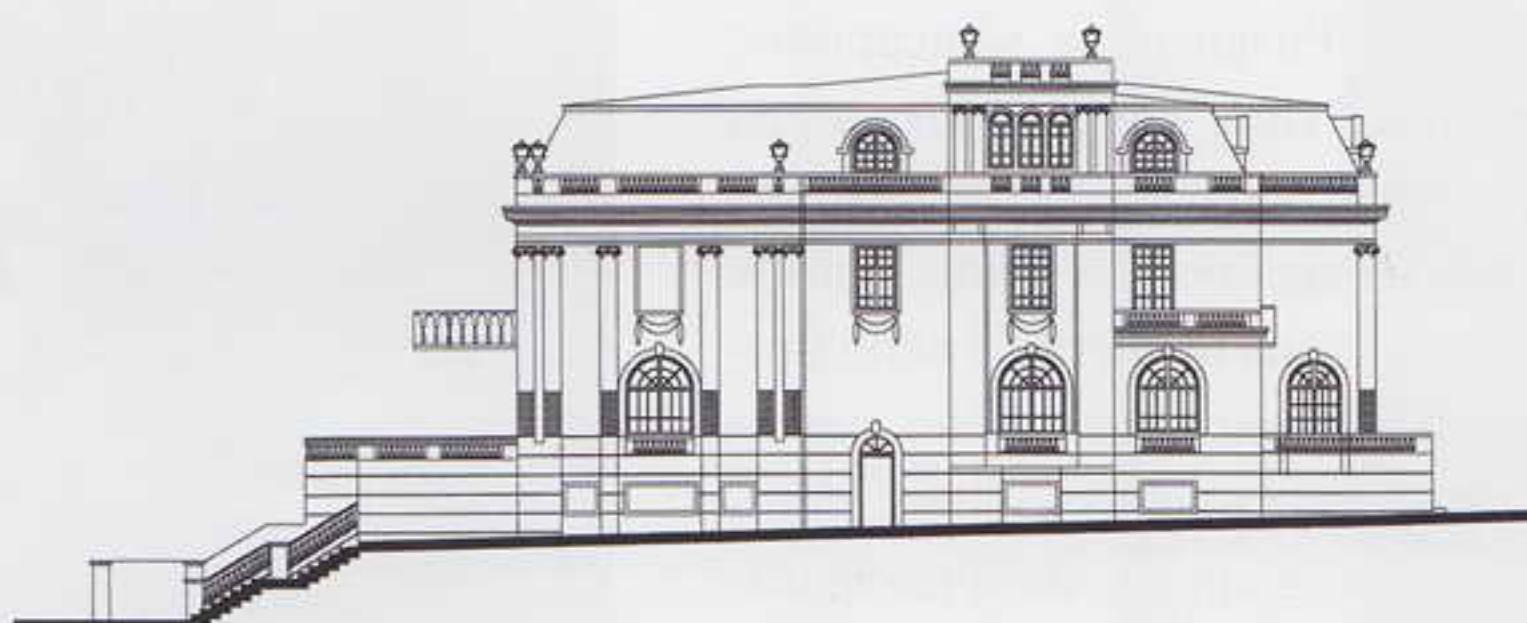
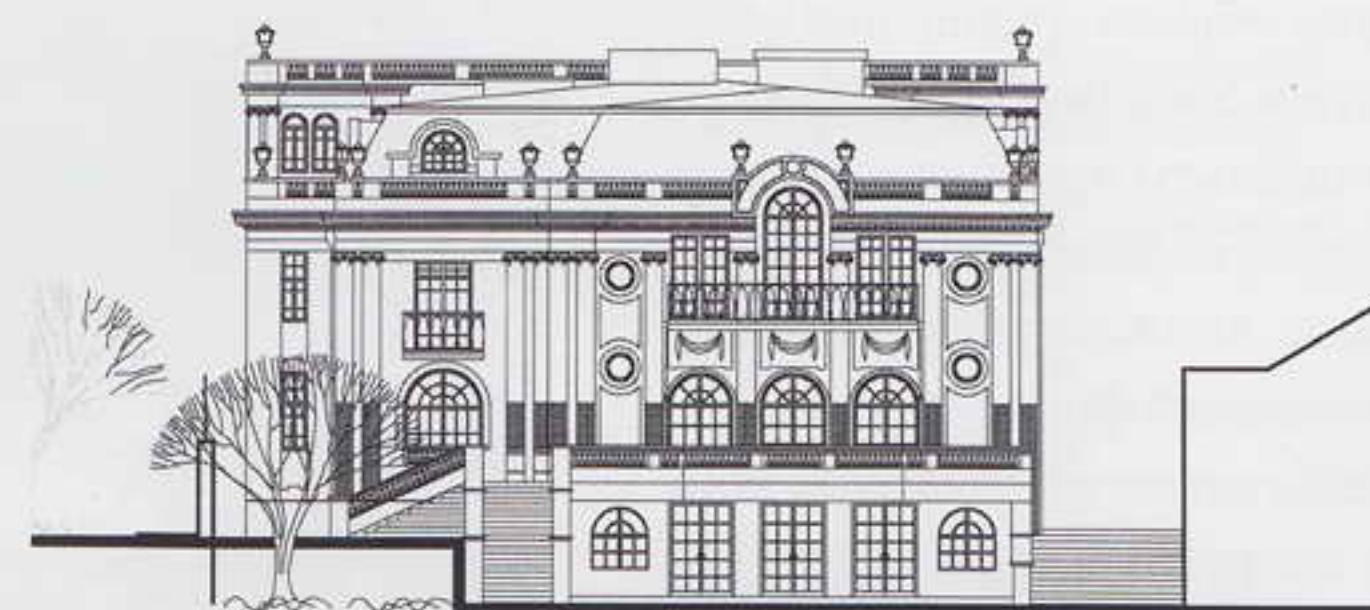
рицизма, а поступак пројектовања комплекса постављен је у снажном инсистирању на декоративности и орнаменту. Идејни оквир пронађен је у сложеној концепцији резиденције-дворца, модела присутног у европској архитектури од времена изградње прототипа свих двораца Версаја. У складу с духом времена и савременим светским искуствима у формирању резиденцијалних здања, постигнут је висок општи ниво резиденције, стилске композиције богате орнаментике и ансамбла у целини.

Као пандан главној палати у Ужичкој улици и као завршна партија комплекса, на доњем крају парцеле, уличном фасадом према Булевару мира, формирана је мања вила у облику двојне куће за Јелену и Даницу Карић где је обједињена стамбена и јавна функција. Јавни део има мултифункционални карактер и обликован је у виду гламурозног денивелисаног приземља. Ансамбл ових грађевина, између улица Ужичке и Булевара мира, заокружен је парком. Примењена је логика уређења врта с дугим визурама и каскадним терасама којима су придодате фонтане, водоскоци и скулптуре као и богати флорални аранжмани тако да се успоставља динамичан и хармоничан однос вила и околне природе.

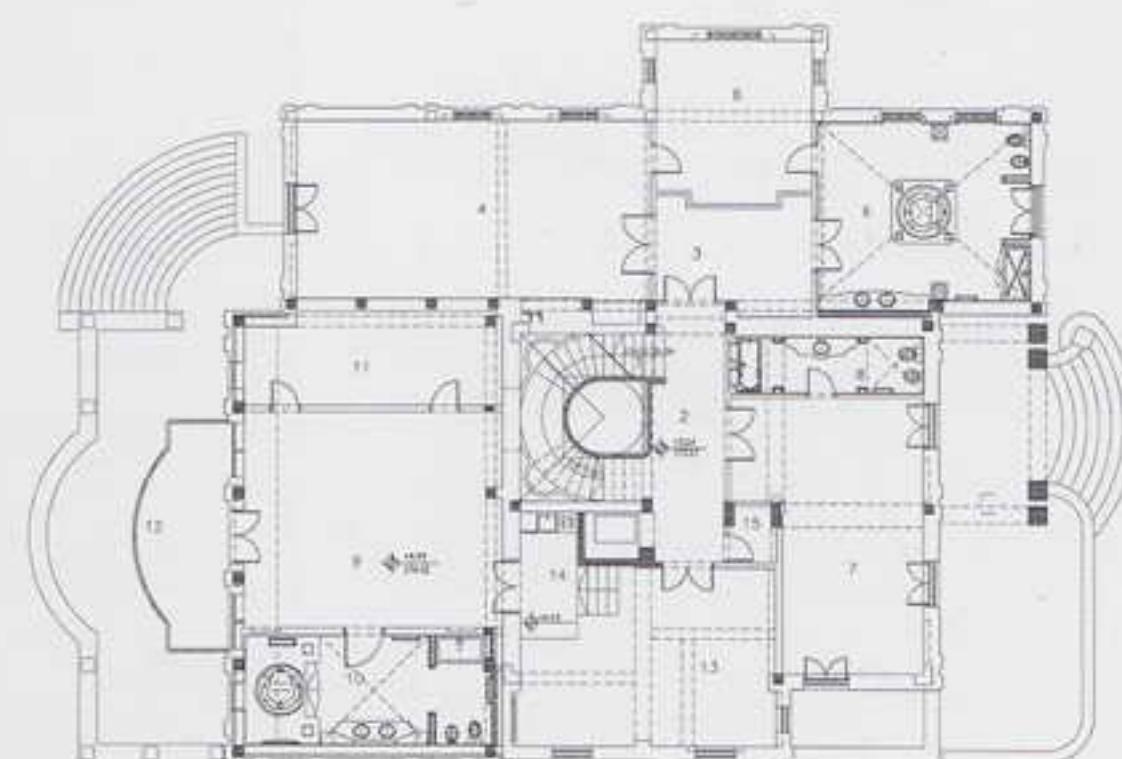
Процес пројектовања и стварања комплекса одвија се симултанско по појединим фазама извођења, а током процеса градње укључује се и смењује више архитеката. Архитект Мустафа Мусић био је ангажован 1995. на разради и обликовању архитектуре двојне куће у доњем делу комплекса. Почетком 1996. пројекат је поверен архитекти Предрагу Јанићу који је по својој во-

310

311

кацији и искуству стеченом у Француској био права личност да настави радове у историјистичком стилском дискурсу.¹³¹ Јанић осим радова на главној вили, посебно је ангажован на пројектовању и изради главне улазне капије, ограде око комплекса и партерног решења читаве целине парка с прилазима, нивелацијом, зеленилом, фонтанама и воденим површинама. Главни објекат, резиденцијална палата у Ужичкој, формиран је проширењем првобитне виле и додавањем мансарданог крова. Упркос вишеструком увећању сви елементи француске класичне ренесансне архитектуре који су красили Борисављевићеву вилу пренети су вешто и пропорцијски коректно на нови, реконструисани објекат. Удвојени јонски пиластри с канелурама доследно су спроведени у фином ритму. Раздавање мансарданог крова и тела зграде постигнуто је низом балустрада, кровна тераса изнад кровног венца такође је завршена балустрадом по узору на Борисављевићево решење. Исту стилску развојну линију доследно прате и бочне фасаде. Напуштањем симетрије, фасада према парку добија богатији и динамичнији израз. Том утиску доприноси учествали ритам отвора и пространа тераса с презентативним степеништем којим се силази у врт.

Ентеријер палате одговара величини и сјају екстеријера. Унутрашњи простор је структуриран према намени и врло је јасно подељен на јавни и приватни део. У обликовном и естетском смислу, ентеријер наглашава репрезентативни карактер објекта. Архитектура двојне виле архитекте Мусића има сличан

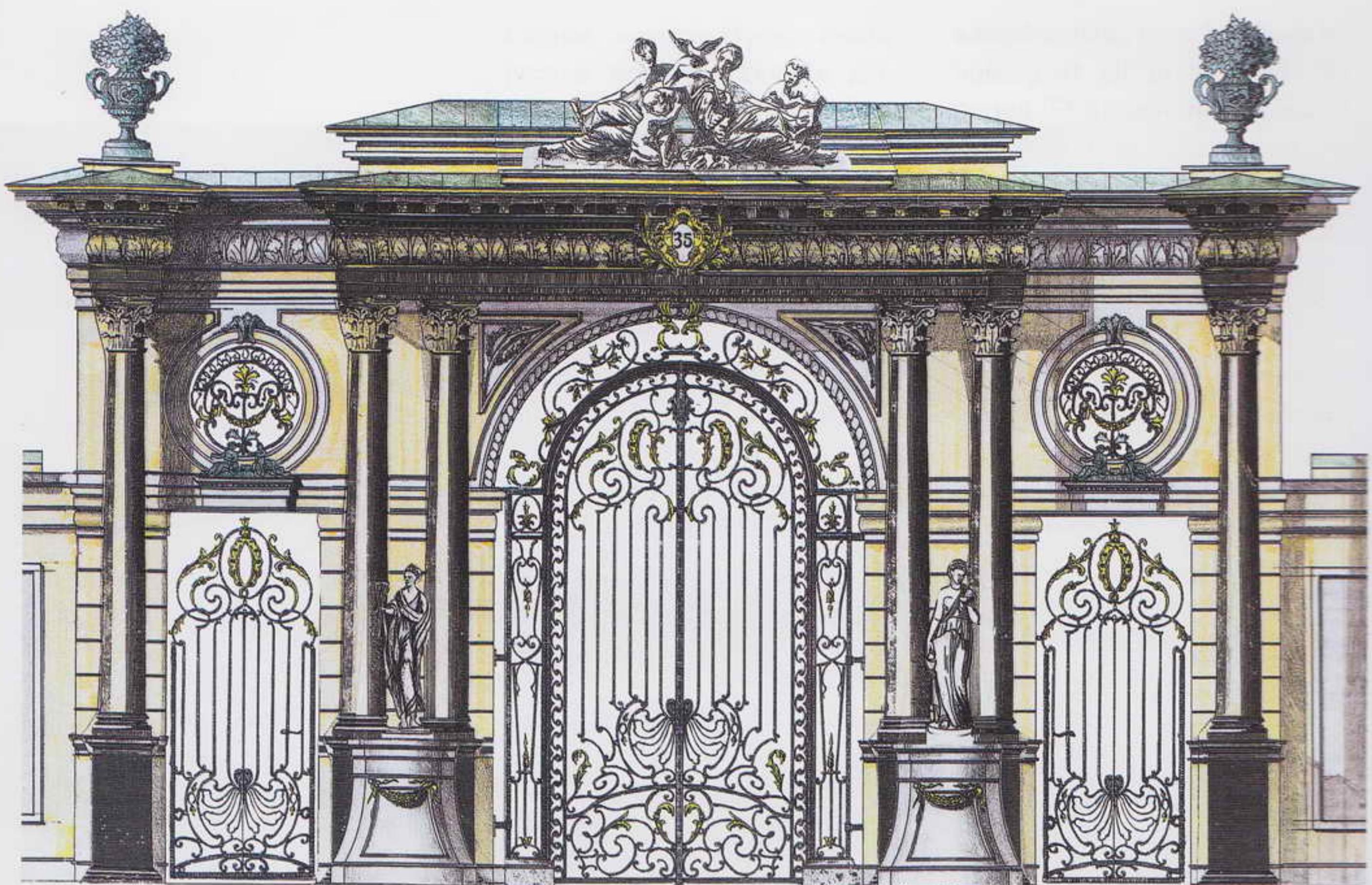

неокласицистички израз који је стилски мање доследно спроведен.

У оквиру читавог комплекса важну декоративну улогу добила је ограда с доминантним мотивом улазне капије у форми тријумфалног лука, инспирисана античким узорима архитекте Јанића. Капија отвара перспективни прилаз главној резиденцији из Ужичке улице и асоцира на аркадијски свет непомућене хармоније. Наглашавање скулптуром, изведеном на уличној страни капије, симболизује гостопримство. На бочним зидовима капије су фигуране композиције у техници мозаика. Остале две капије, постављене бочно на огради дуж улице Генерала Штурма

тако да повезују комплекс на различитим нивоима, имају мање сложену форму али чине јединствену стилску целину са оградом и главном капијом у Ужичкој улици. Парк као саставни део читаве градитељске концепције, инспирисан је француским узором парковских аранжмана и у потпуности одражава идеал складног односа човека и природе.

Извођење ове врсте архитектуре обнавља традиционалне грађевинске занате. Подстакнут је стари модел окупљања архитектата, грађевинара и уметничких занатлија како би се остварила архитектура елитног стандарда. Постигнута је синтеза традиционалног стилског израза и са-

314

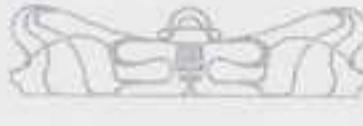
времених технолошких метода и материјала.¹³²

Идејни оквир и концепција читавог комплекса с реализацијам објектима и структуром парка у духу су светских трендова и стандарда у формирању резиденцијалних здања. Значај резиденције Богољуба Карића огледа се са аспекта оживљавања једног заборављеног и потиснутог концепта у српској архитектури. Овај концепт обједињује синтезу уметничких израза и афирмише идеју удобног начина живота у складу са укусом и схватањем инвеститора. Мора се истаћи и употреба најбољих материјала, савршена занатска обрада и велика грађевинска вредност објекта.

315

Својом архитектуром инспирисано историцистичким дискурсом, Резиденција у Ужицкој улици 35 представља марканто архитектонско дело које уноси нову репрезентативну димензију у архитектури Дедиња као резиденцијалног дела Београда. Истовремено, доприноси сложености и богатству појава савремене српске архитектуре и означава смер у развоју и интерпретирању виле као незаобилазне теме у архитектури.

The renewed possibility of building in Dedinje in the 1990s gave a huge impetus to the subject of the private luxury home; one of the first to be built was a house in Užička Street No. 35, for Bogoljub Karić, the founder and motivating force of the Karić Company. Karić was inspired in his decision by the idea of reviving the representative residential architecture of Belgrade, so characteristic of the inter-war period.¹²⁷

The realisation of the project began in 1994. The plot was the site of a villa previously owned by merchant Ljubomir Ćuković, built in 1930–31 by Milutin Borisavljević, one of the most important Serbian architects. It was designed in a purified French Renaissance style, much loved by Borisavljević,¹²⁸ as a classical “hôtel particulier” with a tower and a flat baluster-terraced roof. In 1936 it was given a hipped roof, while the corner tower retained its flat top. When it was bought from its former owners by Bogoljub Karić, the villa was in

a terrible state; there had been no upkeep at all in the 1944–94 period.¹²⁹ An adjoining piece of land was then attached to the garden and vineyard surrounding the Borisavljević villa, creating an expansive and representative plot linking Užička Street and Bulevar Mira.

Architect Slobodan Drinjaković, commissioned to reconstruct Borisavljević's villa, went about the task while respecting the style handwriting of his great predecessor Milutin Borisavljević.¹³⁰ But in line with modern demands, the new reconstruction concept called for a considerable increase in floor area and symbolical meaning. A symmetrically-positioned central building system was adopted, an architectural concept in the spirit of Historicism and with powerful insistence on decorativeness and ornaments. The conceptual framework came from the complex concept of a residencepalace, featured in European architecture since the building of the prototype for all palaces – Versailles. In keeping with the spirit of the times and modern trends in the formation of residential buildings, the result was a building of a fine general impression, richly-ornamented style composition and overall ensemble.

The complex was rounded off with a counterpart for the main palace in Užička Street on the lower end of the slope, facing Bulevar mira Street – a smaller combined office and residential duplex house for Jelena and Danica Karić. The multi-purpose public segment is in the form of a glamorous delevelling ground floor. The ensemble is completed by a cascade terrace park with

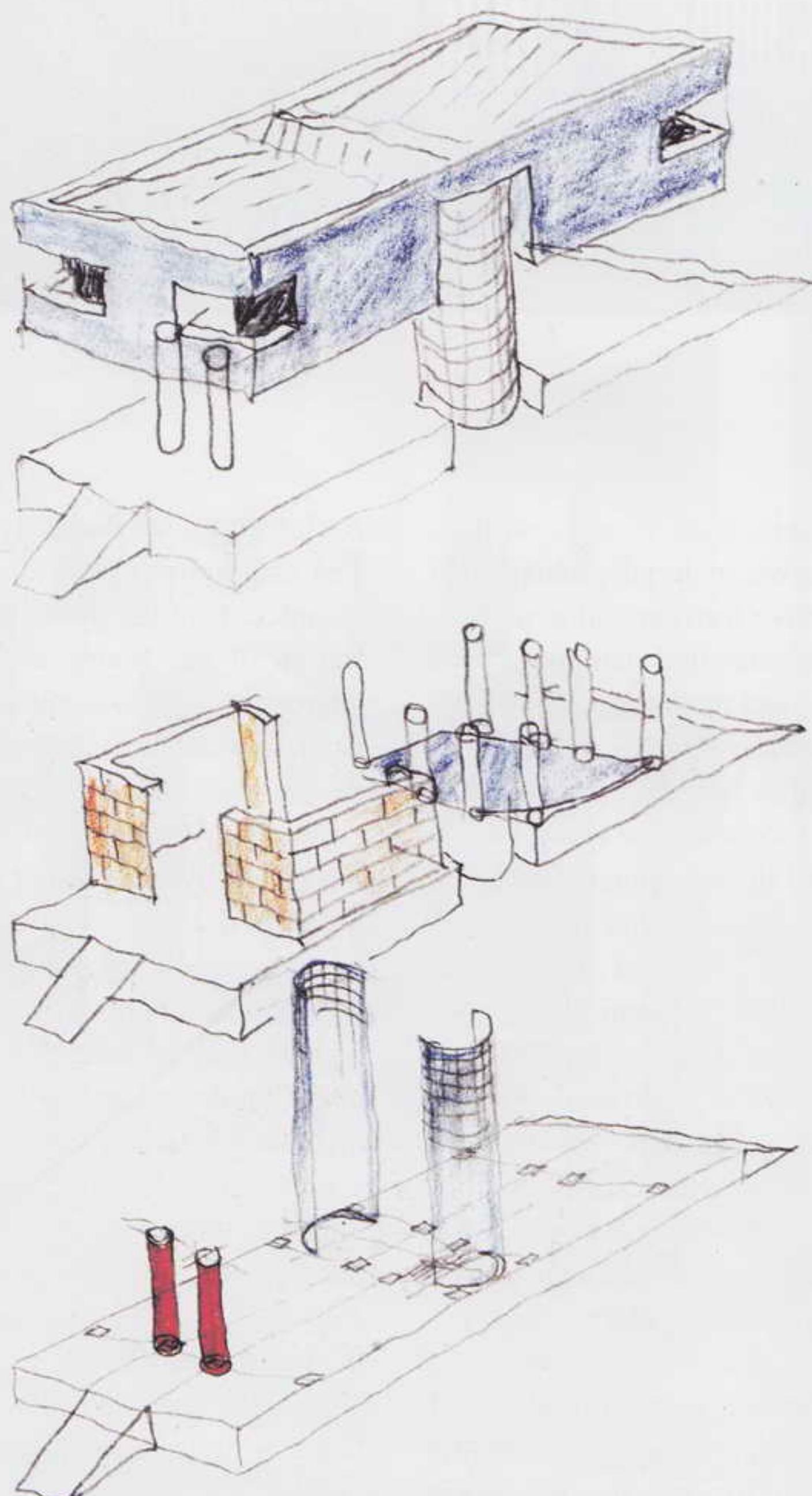
Вила „С“ породице
Шикања
(1997-2000)

Чолак Антина улица 10
Архитект: Мустафа Мусић

The Villa “S” of the
Šikanja Family
(1997–2000)

Čolak Antina Street No. 10
Architect: Mustafa Musić

371

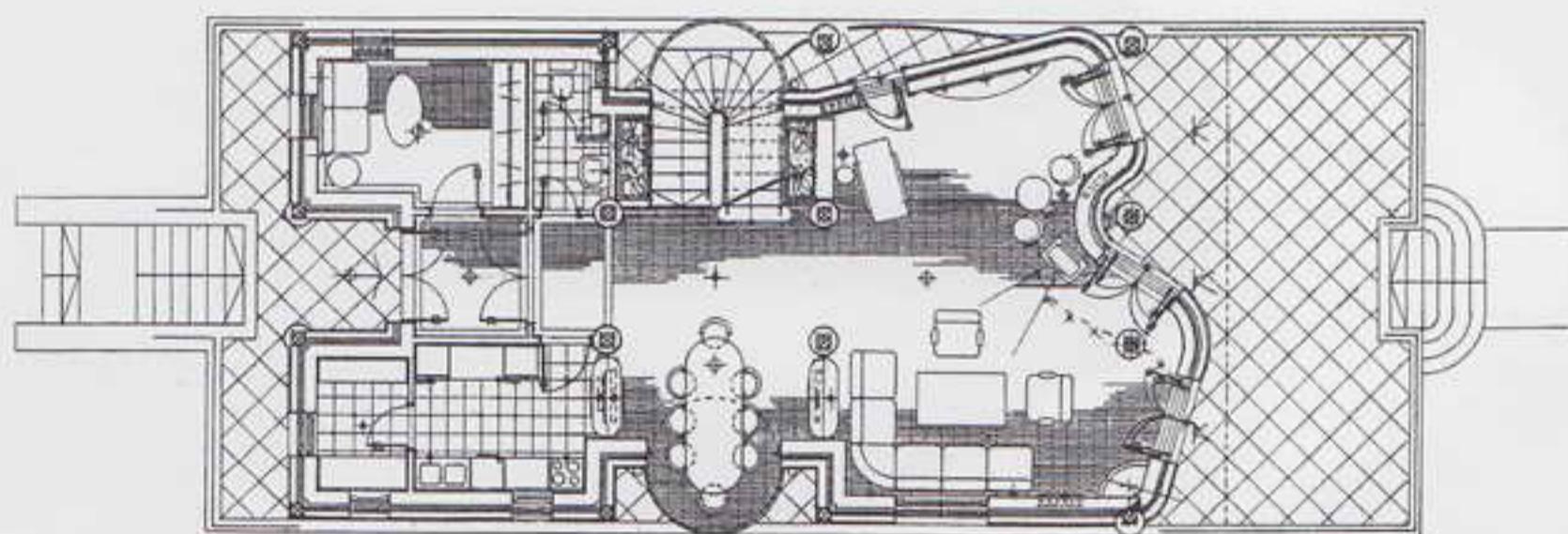

Мустафа Мусић потврђује свој специфични интелектуални приступ архитектури и у вили „С“.¹³⁴ Богато теоријско и експериментално искуство стечено у периоду постмодерне, деведесетих година развија у стил сведеног архитектонског израза који тежи једноставности и елеганцији с нотом духовитости. Креативни поступак заснива на превођењу енергетског потенцијала у јасну идеју и интелигентан просторни и обликовни склоп. Вила „С“ носи препознатљиву повезаност с његовим претходним делом, Тенис клубом на Врачару, кривудава линија и облик пренети на мању форму виле добијају експресивнији и луксузнији израз. Битну улогу у организовању просторне поставке Виле „С“ породице Шикања на Сењаку имала је издужена парцела, тако да је вила постављена у центар с предбаштом до улице и баштом у дворишту уобличеном у удобни врт. Димензијама и положајем, кућа успоставља коректан дијалог са суседним вилама насталим између два светска рата. Концепт слободно обликованог приземља следи линију living room-a, релативно независно од примарне конструктивне структуре. Паралелопипедом горње етаже Мусић обухвата и умирује

покренутост простора приземља које је конструктивно изведено на стубовима и допушта флуидност просторног тока. Изабран је концепт просторне организације у коме конструкцијни склопови следе линије сила и статику саобразно логици готике а подржан је архитектонским обликовањем, материјалом и обрадом. Ликовност је истакнута јасно плавом бојом компактног тела куће и сивкасторужичастом бојом камена у приземљу. Правоугаона форма првог спрата и валовита приземља повезана је продором вертикалне степенишног простора који уноси драматичну и динамичну снагу природног светла у унутрашњост куће. Назив виле проистекао је из „С“ облика зида према башти. Перфектна дорађеност детаља истиче контрапунктно надопуњавање екстеријера и интеријера. Окулус као централни мотив уличне фасаде, понавља се на дворишној фасади, асоцира на међуратну архитектуру или у неком далеком утиску и на брод што уноси ноту немира и тајанствености.

374

Mustafa Mušić reaffirmed his intellectual approach to architecture in the villa „S“. ¹³⁴ In the 1990s he developed the rich theoretical and practical experience gained in the Post-Modernist period into a style of a minimal architectural expression tending towards simplicity and elegance, with a note of humour. The creative procedure is based on the transference of the energy potential into a clear-cut idea and an